Ulkoasiainministeriö
Lähetystöneuvos Sami Pirkkala
14.3.2017

Asiantuntijalausunto eduskunnan ympäristövaliokunnan kuulemiseen 16.3.2017

VNS 1/2017 vp Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti

Ulkoasiainhallinto vastasi Agenda2030:n neuvotteluista YK:ssa. Ulkoasiainhallinnon näkökulmasta Agenda2030 on jatkoa YK:n vuosituhattavoitteille, Rion ympäristöpainotteiselle kestävän kehityksen agendalle sekä joukolle muita kansainvälisiä sosiaalisen, ympäristöllisen ja taloudellisen kehityksen kokouksia ja prosesseja. Agenda2030:aa erottaa vuosituhattavoitteista ja muista aiemmista prosesseista kuitenkin kaksi asiaa: 1) Agenda2030 on universaali, ts. se koskee samalla tavalla kaikkia maita; ja 2) Agenda2030 korostaa tavoitteiden välisiä linkkejä ja kytkentöjä. Kyse on universaalista ja integroidusta agendasta, joka koskee kaikkia maita ja jossa tulee huomioida tavoitteiden edistämisen vaikutukset muihin tavoitteisiin.

Ulkoasiainhallinto on ollut tiiviisti mukana selontekona eduskunnalle annetun hallituksen Agenda2030 toimeenpanosuunnitelman valmistelussa. Pidämme hallituksen toimeenpanosuunnitelman ansioina erityisesti seuraavia asioita:

1) Suomi on ensimmäisiä kehittyneitä teollisuusmaita joka laatii kansallisen Agenda2030 toimeenpanosuunnitelman. Suunnitelman laatimisella Suomi viestii sekä kehittyneille että kehittyville maille ottavansa Agenda2030:n tosissaan ja ymmärtävänsä sen universaalin luonteen. Tämä on erittäin tärkeää Agenda2030:n globaalin toimeenpanon edistämisen näkökulmasta.

2) Toimeenpanosuunnitelma antaa kokonaiskuvan Suomen haasteista kestävän kehityksen näkökulmasta. Ilmastonmuutos ja resurssien kestävä käyttö sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen ja suomalaisten koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen ovat merkittäviä haasteita Suomelle. Toimeenpanosuunnitelma kokoaa yhteen hallituksen työtä kestävän kehityksen saralla ja luo viitekehyksen jonka puitteissa toimeenpanon edistymistä voidaan tarkastella.

3) Toimeenpanosuunnitelma sisältää konkreettisia niin sisäisen kuin ulkoisen politiikkajohdonmukaisuuden vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä, jotka ovat tärkeitä Agenda2030:n kokonaisvaltaisen ja integroidun toimeenpanon varmistamiseksi.

4) Toimeenpanosuunnitelma perustuu Kestävän kehityksen toimikunnan laatiman Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen "Suomi jonka haluamme 2050" visioon, periaatteisiin ja tavoitteisiin, jotka luovat pitkän aikavälin linjaukset Suomen kestävän kehityksen työlle. Se vahvistaa näin hallituksen toiminnan kytköstä laajasti yhteiskunnan toimijoita osallistavan kestävän kehityksen toimikunnan työhön.

5) Toimintasuunnitelma on laadittu ylivaalikautiseksi kehyssuunnitelmaksi, jossa toimenpiteet päivittyvät vaalikausittain Suomen edistymisen myötä. Se luo viitekehyksen toimeenpanon kansalliselle seurannalle ja arvioinnille. Seurannan ja arvioinnin osalta se myös vahvistaa eduskunnan roolia kestävän kehityksen kysymyksissä.

Ulkoasiainhallinnon tehtävänä on Agenda 2030:n toimeenpanon edistäminen erityisesti Suomen ulkopuolella. Hallituksen kehityspolitiikka perustuu Agenda2030:een ja sen päätavoitteena on köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Kehityspolitiikan ohella myös yleisellä ulko- ja turvallisuuspolitiikalla sekä esimerkiksi kauppapolitiikalla on keskeinen merkitys Agenda2030:n globaalille toimeenpanolle. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhdeksi tavoitteeksi asetetaan kestävän kehityksen, ml. rauhanomaisten yhteiskuntien edistäminen, ja selonteon mukaan Suomi sovittaa oman politiikkansa Agenda 2030:n mukaiseksi.

Agenda2030:n toimeenpanon seuranta ja arviointi on globaalitasolla merkittävä kysymys, jonka onnistumisella on suuri vaikutus koko Agenda2030:n toteutumiseen. Myös kansallisella tasolla toimeenpanon seuranta ja arviointi vaikuttavat keskeisesti toimeenpanon onnistumiseen. Hallituksen toimeenpanosuunnitelma sisältää kunnianhimoisen kansallisen seuranta- ja arviointimekanismin, joka huomioi myös eduskunnan osallistumisen toimeenpanon seurantaan ja arviointiin. On tärkeää varmistaa, että toimeenpanosuunnitelmassa kuvattu seuranta- ja arviointijärjestelmä vakiinnuttaa paikkansa tulevina vuosina.